

Letem světem hudebními anketami

Různé soutěže a hlasování jsou nedílnou součástí populární hudby. Nutno říct, že muzikanti, zvláště ti zkušenější, je příliš nemilují, protože neúspěch v nich může umělce poškodit na veřejnosti, ale i psychicky narušit jeho duši. O to větší zájem o podobné akce mívají vydavatelé, protože se pozitivní výsledek, vylepšený připojenou omáčkou, dá marketingově dobře využít.

TEXT: JOSEF VLČEK

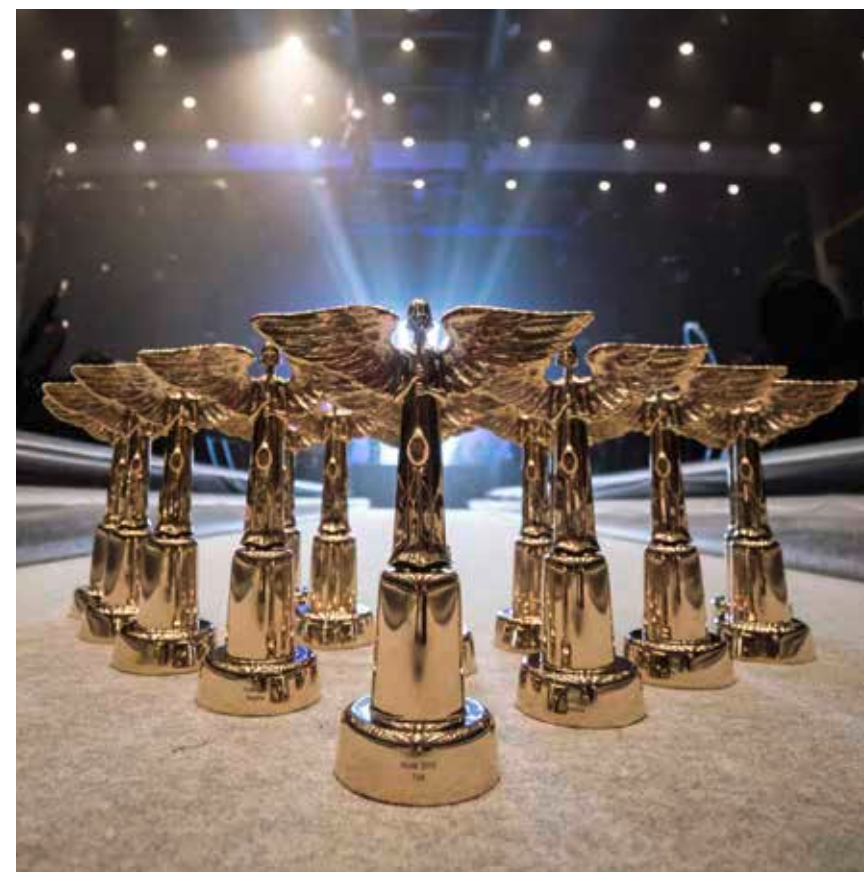
Ceny Apollo, foto: Jana Zvolánková (iReport.cz)

Oč méně mají soutěže rádi umělci, o to populárnější jsou mezi diváky. Pří-
mý přenos z vyhlášení Českého slá-
vka pravidelně porážel v televizi i Star-
Dance – a to je co říct! Pravda, dnes je
doba mnohem klidnější, ale pamětníci

šedesátých a sedmdesátých let si mož-
ná ještě připomenou tehdejší vášnivé
diskuse přívrženců jednotlivých zpěvá-
ků nad výsledky anket a soutěží. Dnes
se fanoušci poraženého maximálně vy-
jádří v tom smyslu, že výsledky jsou

zfalšované – a to i přesto, že na jejich
vyhodnocení dohlíží notáři.

Hudební soutěže a ankety ve svě-
tě populární hudby lze rozdělit na dva
druhy. Prvním z nich jsou různá hlaso-
vání o popularitě nebo kvalitě. Druhým

Ceny Anděl, foto: Zbyněk Surovec

pak různé festivaly a hlasování o nejob-
líbenějších písních. Do jisté míry to vy-
jde nastejno. Soutěží se sice o písničku,
ale stejně to je nakonec o interpretovi.
Klasickým příkladem byl před lety napří-
klad neúspěch písně Malá dáma v Eu-
rosongu. Nikdo nenapsal, že neuspěla
Malá dáma, i když šlo o písňový festi-
val. Všechny články naopak hlásaly, že
neuspěl Kabát.

Ankety

Pojďme nejdříve k anketám a hlaso-
váním. Dnes máme v České republi-
ce v podstatě dvě důležitá hlasování.
Český slavík, dříve Zlatý slavík, vznikl
v roce 1962 a se dvěma pauzami v le-
tech 1992–1995 a 2018–2020 probíhá
každoročně v řadě kategorií dodnes.
Má velkou publicitu, ale je příkladem
upadajícího vlivu celé popové scény.
V sedmdesátých a osmdesátých letech
nasazovala tehdejší krajská kulturní
střediska, která zřizovala profesionální
soubory, ceny vystoupení podle toho,

jak se jednotliví zpěváci nebo skupiny
umístili ve Slavíkovi.

Historik podle Slavíka dokáže vy-
stopovat skoro všechny proměny čes-
ké populární hudby. Samozřejmě niko-
li podle prvních míst, jichž získal Karel
Gott dvaadvacet a Lucie Březová jedna-
dvacet, ale podle toho, co se dělo na dalších
místech. V interpretaci je ale potřeba
být opatrný, protože zvláště v posled-
ních letech je Slavík doménou hlasující
střední a starší generace. A to i přesto,
že v posledních letech byla vytvořena
speciální kategorie pro rap a hip hop.

Jakýmsi protipólem Slavíka jsou Ceny
Anděl. Uděluje je podle přísných pravi-
del odborná komise složená z lidí, kteří
pracují v hudebním byznysu na různých
pozicích od novinářů a programových
pracovníků v rádiích a televizích přes
produkční týmy a vítěze předchozích
ročníků až k prodejcům desek. Hlasuje
se jen pro ty umělce a produkty, kteří
byli vydáni v uplynulém roce. Ceny An-
děl vznikly v roce 1991, několikrát změní-
ly jméno i kategorie, ale jdou s duchem

**Hudební soutěže
a ankety ve světě
populární hudby
lze rozdělit na dva
druhy. Prvním z nich
jsou různá hlasování
o popularitě nebo
kvalitě. Druhým
pak různé festivaly
a hlasování
o nejoblíbenějších
písních.**

doby a snaží se reflektovat dynamické
proměny populární hudby. Měnil se i je-
jich realizátor. V současné době existují
pod hlavičkou IFPI. Loni v nich hlasova-
lo přes čtyři sta odborníků, letos bude
jejich okruh nejspíš zúžen.

Kromě toho tu jsou ceny Vinyla
a Apollo, které se z odlišných pohledů
udělují především umělcům z alternativ-
ní scény. Shodou okolností obě oceně-
ní vznikla v roce 2011. Jejich přínos je
hlavně v tom, že přináší do povědo-
mí veřejnosti nové nebo jen málo zná-
mé tváře.

Zlatým věkem udílení cen nejúspěš-
nějším interpretům byla devadesátá léta.
Tehdy udílela ceny skoro všechna sou-
kromá rádia, televizní stanice, čtenářky
ženských magazínů i jednotlivá hudeb-
ní vydavatelství. V pozadí většiny tako-
vých hlasování a bodování bychom našli
hlavně marketingové strategie nebo dů-
vody pro pořádání společenských akcí.

Soutěže písní

Soutěže písní, pokud nejsou součástí
předchozích bilančních cen, jsou v sou-
časnosti za svým zenitem. Jako televiz-
ní a společenské akce se od padesátých

Slovenská zpěvačka Marcela Laiferová, 1968, Bratislavská lyra, foto: ČTK / Alexandr Janovský

První televizní přenosy z Velké ceny Eurovize a ze Sanrema vzbudily v polovině šedesátých let v Československu velký zájem, který vedl ke snaze vytvořit podobný lokální festival na našem území. V roce 1966 se poprvé konal festival Bratislavská lyra, postavený zhruba na stejném principu jako Sanremo.

vývoj populární hudby. Vznikl dokonce žánr středoproudého popu – festivalovka – patetický song s mohutným refrémem a s textem, který, s nadsázkou řečeno, řešil všechny bolesti světa. Československo, které nebylo součástí televizního sdružení Eurovize, se prvních ročníků oficiálně nezúčastnilo, ale jednoho účastníka přece jen v Eurovizi mělo. V roce 1968 se jí zúčastnil jako reprezentant Rakouska Karel Gott. Za Rakousko proto, že píseň Tausend Fenster napsal rakouský zpěvák a skladatel Udo Jürgens. Gott se tehdy umístil na třináctém místě ze sedmnácti soutěžících.

Česká republika oficiálně přistoupila k soutěži v roce 2014 a pětkrát postoupila do finále, nicméně nikdy se neumístila na pomyslných stupních vítězů.

První televizní přenosy z Velké ceny Eurovize a ze Sanrema vzbudily v polovině šedesátých let v Československu velký zájem, který vedl ke snaze vytvořit podobný lokální festival na našem území. V roce 1966 se poprvé konal festival Bratislavská lyra, postavený zhruba na stejném principu jako Sanremo. To znamená velká soutěž písní plus řada nesoutěžních festivalových koncertů

Karel Gott a Marta Kubišová, vítězové ankety Zlatý slavík, po převzetí cen, foto: ČTK / Jovan Dezort

let uskutečňovaly v rámci různých národních festivalů. Nejslavnější z nich je festival v italském Sanremu, který vznikl už v roce 1951. V letech 1964 a 1965 měl dokonce výrazný vliv na českou scénu, když se obě vítězné italské písně dočkaly českých verzí.

Po vzoru sanremského festivalu vznikla v roce 1956 nadnárodní televizní Velká cena Eurovize, dnes známá spíše jako Eurosong. Soutěž prošla řadou proměn a dnes připomíná spíše videoklipy naživo. V průběhu let se Eurosongu několikrát podařilo ovlivnit

Velké světové soutěžní festivaly jsou dnes už z velké části mrtvé. Některým z nich se dostalo rány z milosti v éře covidu, ale stále se drží třeba Porta, která svým charakterem patří do typického mixu soutěže a zároveň festivalové přehlídky z druhé poloviny 20. století.

Foto: František Ortmann / Ceny Anděl

československých a zahraničních hvězd. Na rozdíl od jiných festivalů rozhodovala o vítězi soutěže snadno ovlivnitelná porota složená z hudebních publicistů a skladatelů. Kvůli různým tlakům vznikl zvyk, že bez ohledu na kvalitu písní musela jednou zvítězit česká a příští rok zase slovenská píseň. Pokud možno s nějakým všelidským poselstvím – třeba S láskou má svět naději. Druhý problém, podobný stejnému jevu v zahraničních soutěžích, spočíval v tom, že po vítězné

písní většinou ani pes neštěkl, zatímco budoucí hity se skrývaly v poli poražených. Viz třeba případ olympického hitu Krásná neznámá z roku 1968, který se neumístil ani na bronzovém místě.

V průběhu let ztrácela Lyra svůj význam. Vznikly jiné soutěžní festivaly, a to Děčínská kotva (1968–1989), věnovaná písním s prázdninovou tematikou, a zlínský pokus o protiklad Eurovize Intertalent, v němž soutěžili většinou teprve nastupující interpreti ze zemí socialistického tábora. Intertalent byl ale výrazně beztvary – nikdy nebylo jisté, zda soutěží zpěváci, nebo písně.

Bratislavská lyra skončila v roce 1990 vítěznou písní Tajemství, kterou hrál Precedens s Bárou Basikovou, a nikdo jejího konce nelitoval. Republika tehdy řešila mnohem závažnější problémy a situace v populární hudbě se změnila tak razantně, že

představa festivalu se středoproudým popem se rázem stala směšnou. Přesto se v roce 1997 pokusili na Slovensku Lyru vzkřísit. Zůstalo ale jen u jednoho ročníku. Ostatně i Děčínská kotva zažila několik neúspěšných pokusů o znovuoživení.

Velké světové soutěžní festivaly jsou dnes už z velké části mrtvé. Některým z nich se dostalo rány z milosti v éře covidu, ale stále se drží třeba Porta, která svým charakterem patří do typického mixu soutěže a zároveň festivalové přehlídky z druhé poloviny 20. století.

To ale neznamená, že soutěžím kapel a písniček definitivně odzvonilo. Většinou to ale jsou malé soutěžní přehlídky okresního nebo ještě menšího charakteru, jako je třeba Polánecký kolibřík, pořádaný trampskou osadou Údolí návratu. Na nich se ale soutěží hlavně pro radost, a ne pro prestiž. ☒